Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS DE ANOREXIA,

QUAM,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

DN. FRIDERICO AUGUSTO,

ELECT. SAX. HEREDE, ETC. ETC.

EX AUCTORITATE ET BENIGNO INDULTU

Gratiosissimæ Facultatis Medicæ,

PRÆSIDE

DN. PAULO GOTTFR. SPERLINGIO,

Med. Doct. Antom. ac Botan. Prof. Publ. longe celeberrimo,
nec non Archiatro Principis Servestani
Splendidissimo,

DOMINO AC PATRONO SUO ÆTATEM DEVENERANDO,

PRO LICENTIA

GRADUM ET PRIVILEGIA DOCTORIS
RITE OBTINENDI,

Ad d. VII. Sept. MDCCVI.

HORIS CONSVETIS, ANTE-ET POMERIDIANIS,

IN AUDITORIO MAJORI,

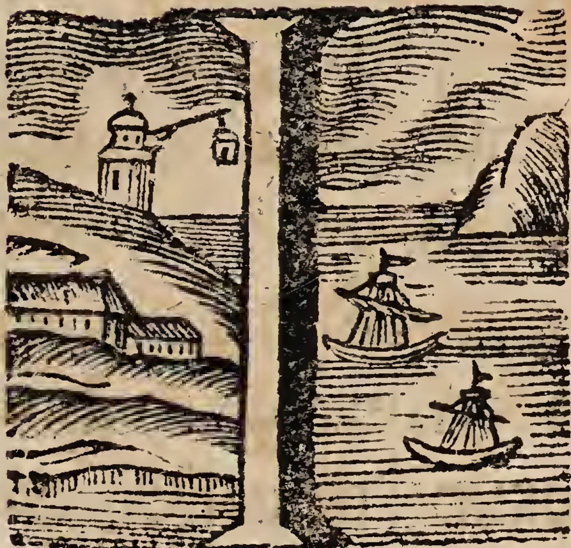
PUBLICÆ PLACIDÆQUE PHILIATRORUM
DISQUISITIONI SUBMITTIT,

VALENTINUS SELIGERUS, Vratislaviens.

VITEMBERGÆ, Literis CHRISTIANI GERDESII.

§. I.

Ta ratio cum ſtructura ventriculi eſt comparata, ut multis & variis eadem obnoxia ſit morbis, qui cum ejus conſtitutionem & temperiem graviter ſæpe lædunt, & a ſtatu ſuo naturali dejiciunt, aut ſubinde penitus deſtruunt & evertunt: tum in totum quoque corpus redundant, & varie illi labem adſpergunt, ſuccosque vitales, vel in mixtione & cohæſione ſuarum particularum turbant: vel in motu ſuo & circulo impediunt: vel aliis modis afficiunt & alterant, ut pernicies ſæpe totius interitusque inde conſequatur. Proinde Helmontius recto non deerravit, quando ſtatuit, in ventriculo magnum ſanitatis & infirmitatum cardinem volvi, Tract: pylorus rector. ſect. 2. pag. 215. quatenus cibi minus recte confecti & concocti, in varias cruditates abeunt, quæ non ſolum reliqua ingeſta inquinant, ſed etiam

 chylum

chylum polluunt, unaque cum illo in ſangvinem influunt, ejusque puritatem conſpurcant, & fundamenta multorum morborum ponunt. Inde enim naſcuntur obſtructiones viſcerum, & variarum ſecretionum ſuppreſſiones, tumores ſcirrhoſi & œdematoſi, qui, ſi non reſolvuntur, ſæpe in cachexiam & hydropem, interdum etiam in ſuppurationes tendunt, & vicinas quoque inficiunt partes, ac contagio ſuo longe lateque ſerpentes, valde machinam corpoream labefactant, ac quandoque inflammationes, tandemque gangrænam inferunt. Hæc, & ſimilia, mala experiuntur ſæpe, qui cibos crudos affatim, magna feſtinatione, absque ſufficienti maſticatione, ingerunt, quo fieri omnino debet, ut vis roburque ventriculi vehementer infringatur, eoque fracto, minus ſemet idem conſtringere, & ingeſta alimenta ſubigere poſſit atque eliquare. Diutius itaque eadem, interdum, retinet, & in varias cruditates convertit, interdum citius, quam par eſt, expellit, &quaſi evomit, ut modo per os, modo per alvum, quemadmodum aſſumta ſunt, rejiciantur. Ex his igitur facile intelligimus, quantum, in debilitate ventriculi, fugienda & damnanda ſint alimenta dyſpepta, & quæ difficilioris ſunt digeſtionis, quodque, ſolida ingeſta, ita dentibus comminuenda & conterenda ſint, ut facile a ſtomacho eliquari queant;

ſecus

ſecus qui faciunt, in graviſſimos morbos incurrunt, ut recte proinde Arabes dixerint, illum odiſſe vitam ſuam, qui odit maſticationem. Inter morbos vero plurimos, quibus tentatur ventriculus, ille forte non ultimum tenet locum, quo appetitus, vitio potiſſimum lymphæ vel ſpirituum langvet, ut ita laborantes, parvo, vel nullo deſiderio, ſumendorum ciborum, teneantur. *Ἀνοϱεξίαν* Græci, Latini appetitum dejectum vel proſtratum, aut inappetentiam nominant, quod vitium ventriculi, in præſenti, pertractare, loco ſpeciminis inauguralis, conſtitui. Faxit Deus Ter Optimus Maximus, ut omnia in ejus gloriam, & miſerorum ægrotantium ſalutem vergant.

§. II.

Anorexia itaque graviorem famis læſionem denotat, in qua appetitus fere penitus aboletur, cum ciborum faſtidio, a majori vitio lymphæ gaſtricæ, vario modo corruptæ, vel ſpirituum animalium errore, obortam. In ſtatu enim naturali lympha ventriculi famem et appetitum ciet, quatenus, acie ſua ſalina, nerveam ventriculi tunicam rodit et vellicat, indeque, mediante motu lymphæ nervorum ad cerebrum continuato, ſenſum appetendorum ciborum in nobis excitat. Scaturit autem, dicta lympha, ex glandulis in ſuperficie convexa cruſtæ villoſæ ventriculi, qua tunicæ

nerveæ adhæret, & in ipſa tunica nervea ac vaſculoſa ventriculi exſculptis; imo ex tubulis, cruſtam villoſam conſtituentibus, qui vel glandularum iſtarum ſunt vaſa excretoria: vel arteriarum gaſtricarum, in glandularum formam conglobatarum, extremitates. Per arterias quippe gaſtricas, quæ in textura ventriculi eleganti reptatu ambulant, ſangvis, continuo cordis appulſu adductus, quasdam ſui partes, easque ſeroſas, magisque vel minus dulces aut ſalſas, in glandulas & tubulos cruſtæ villoſæ immittit, quæ a partibus rubicundis ſegregatæ & ſeorſim collectæ, paulatim in cavitatem ventriculi exſtillant. Ibi vero collecta lympha hæc, corpuſculis ſuis ſalinis, qui bus imprægnata eſt, & ſpiculis acutis, non tantum tunicam ventriculi nerveam lancinat; ſed & in cibos ingeſtos, dentibus jam comminutos, & ſaliva, ex parte, ſolutos, agit, & motu ventriculi adiuta, eos altius ſubit, ac eorum conſiſtentiam relaxat & ſolvit, atque in maſſam pultaceam redigit. Hæc, mediante motu continuo, & quaſi trituratione, magis atque magis funditur, & in liquorem craſſiuſculum converſa, ac ad motum magis idonea reddita, per pylorum ad inteſtina tendit, atque in via ſenſim magis a partibus craſſioribus ſecernitur, & conficitur. Segregatis autem fecibus, maſſa nitidior reddita, cremorem lactis colore refert, & chylus nominatur,

tur, qui per vaſa lactea & glandulas meſenterii conglobatas, ad receptaculum commune, & ductum thoracium delatus, venis ſubclaviis, ſive cruralibus, in brutis dictis, infunditur. Ibi vero cum ſangvine commiſcetur, ad reparandam illam ſucci vitalis partem, quæ continuo exhalat & variis in partibus abſumitur.

§. III.

In quacunque igitur ventriculi parte major lymphæ quantitas confluit, in illa etiam fortius nervea tunica lancinatur, & appetitus magis excitatur, vel potius inchoatur, quod in fundo ejus, non æque in orificio ſiniſtro, fieri videtur. Probabile itaque eſt, Anorexiæ ſedem ibi quoque eſſe quærendam, cum cauſa, quæ appetitum lædit, ibidem quoque lateat, ad quam, in curatione, potiſſimum eſt reſpiciendum. Redundat tamen malum hoc in totum corpus, & nutritionem totius vitiat, ipſaque anima, quæ blandam iſtam titillationem, a lympha ſalſa, in tunica nervea ventriculi excitatam, in fame naturali percipit, in Anorexia ab hac operatione ceſſat, atque quieſcit.

§. IV.

Cauſa immediata Anorexiæ, eſt defectus vellicationis tunicæ nerveæ ventriculi, a majori vitio lymphæ ventriculi, vario modo corruptæ, dependens. Interdum tamen vellicatur quidem tunica

ven-

ventriculi nervea a lympha ventriculi, liquidum vero nerveum nimis eſt aquoſum, & partibus elaſticis deſtituitur, aut nervi ſunt compreſſi, vel obſtructi, aut alio modo læſi; aut ſpiritus languent, vel ſunt turbati, & in alia re occupantur, ubi ſtimulus a lympha ventriculi tunicæ nerveæ imprimitur quidem, ſed ad ſenſorium commune non propagatur. Inde vero mens vellicationem iſtam non percipit, & de eadem quoque non judicat, nullusque ideo appetitus excitatur, ubi abolita perceptio vellicationis, cauſa immediata poteſt nominari. Ubi vero tunica nervea ventriculi non vellicatur, ibi cauſa materialis eſt lympha ventriculi lenta atque viſcida & effœta, ſtimulo ſalino naturali deſtituta, vel aquoſa, & ſero excrementitio inquinata, aut alio modo depravata, quæ, quia conſveto & naturali more non agit in nerveam tunicam ventriculi, ideo quoque nullus appetitus ſenſus in ejusmodi hominibus excitatur. Corrumpitur autem lympha hæc variis modis, & a ſtatu naturali recedit, interdum ob ſuccos crudos, vel in ipſo ſtomacho genitos: vel cum alimentis asſumtos: vel ex arteriis aut inteſtinis immiſſos, a quibus energia ejus debilitatur & infringitur, ſtimulusque ſalinus nimium diluitur. Experiuntur hoc non raro, qui cachexia, vel aliis ſangvinis impuritatibus, laborant, ut & qui cibis crudis ac viſcidis delectan-

lectantur. Hi enim communiter de appetitu dejecto conqueruntur, quia lympha ventriculi, varii generis particulis impuris & effœtis inquinata, munere ſuo non defungitur, &, quo magis eadem a ſtatu naturali recedit, eo magis appetitus imminuitur, & interdum languet, intertum ægri eodem plane deſtituuntur. Quandoque lympha ventriculi, plus juſto, aquoſa, & magis diluta, aut particulis ſuis ſalinis eſt orbata, quod in illis obſervamus, quorum maſſa ſangvinea multo ſero, eoque excrementitio & inerti abundat, quod copioſius in glandulis ventriculi ſecernitur. Interdum particulæ ſalinæ, quæ, in ſtatu naturali, lymphæ ventriculi ſunt admiſtæ, ab aliis devinctæ & lentore quodam aut pingvedine obrutæ, ſuis compedibus ſemet extricare nequeunt, ſed intus retentæ, vel per alias vias largius excretæ, aut ſubjugatæ, officio ſuo non ſatisfaciunt. Inprimis pingvia appetitum mire deſtruunt, quatenus ſpicula ſalina infringunt, & oblinunt in lympha ſtomachi, ut tunicam ejus nerveam non poſſint lancinare, & ideo quoque hæc lympha ventriculi animam, de aſſumendo cibo, non poteſt commonefacere. Novit hoc ipſum jam ſuo tempore Avicenna, qui ſecunda parte tertii canonis cap. 7. dicit, oleum amygdalarum ac adipem vaccinum, famem tollere, & fuiſſe aliquem Miniſtrum Regium, qui peregre

 pro-

profecturus, olei violarum, cum adipe mixti, libram unam assumsit, et inediam, absque ulla fame decendium sustinuit. In aliis glandulæ lympham ventriculi secernentes, aut tubuli & arteriarum extremitates sunt infarctæ, & nihil seri secernunt; vel lympha quædam viscida, in cavitate ventriculi, ejus parietibus adhærens, oppilationem molitur, & tubulos obducit, quo modo pariter lympha in cavitatem ventriculi nulla potest destillare. Ibi itaque ægri, nec appetitu ciborum trahuntur, nec assumta solvunt, sed eadem cruda, per os aut alvum, reddunt; vel gravitatem inde & alia mala plurima percipiunt. Hinc puella illa, quæ in Palatinatu, in pago Schmidweiler / septem annis sine cibo & potu vixit, pituitam crassam ac lentam evomuit, teste Sennerto lib: 3. prax: part: 1. §. 2. pag: 80 & 81. Ipse quoque aer æstivus quandoque efficit, ut lympha in stomacho, ad solutionem ciborum necessaria, deficiat, quando, per poros cutis, nimia ejus quantitas, ob transpirationem nimis auctam, exhalat, quæ non raro salia simul largius eliminat. Contra hybernus aer appetitum communiter auget, quatenus transpirationem imminuit, & salia in corpore cumulat. Hinc, qui per loca nivosa iter faciunt, interdum appetitu nimio, & tantum non fame canina, aut bulino, corripiuntur, quod Bruto, Romanorum Consuli, in

itinere

itinere contigit, cum Dyrrachio, quod obſederat, Apolloniam, in magna nivis copia, proficiſceretur, qui, bulimo correptus, in diſcrimen vitæ fuit adductus, paneque, cum jam animus deficeret, refocillatus, vid. Plutarchus, in ſexto ſympoſ. quæſt. 8. p: 694. Nimis etiam quietus, & omni motu carens, aer appetitum imminuit, cum contra, ventis crebrius agitatus, appetitum excitet, & augeat, quod nautæ experiuntur, qui multum comedunt, & nunquam facile appetitu deſtituuntur. Non minus potus nimius appetitum proſternit, diluendo lympham ventriculi, & ſalia ejus diſgregando. Obſervat itaque Timæus von Güldenklee/ in Caſibus pag: 111, Baronem quendam, ab uſu ſeri lactis caprini, jejuno ventriculo affatim aſſumti, anorexia fuiſſe correptum, & appetitum, cum inſigni virium jactura, plane fuiſſe dejectum. Communiter itaque potatores, & qui noctes atque dies, inordinato tempore, ingurgitant potum, inappetentia laborant, inprimis, ſi ventriculo jejuno humida largius aſſumantur. Poteſt tamen hic quoque in defectu peccari, cum in nimia abſtinentia a potu, appetitus pariter pereat, quatenus lympha ventriculi nimis parce generatur. Ob hanc igitur cauſam pulveres terrei & abſorbentes, ipſaque martialia in forma ſicca, in largiore doſi data, appetitum dejiciunt, quia non tantum lym-

pham ventriculi nimium imbibunt, ſed etiam ſalia ejus abſorbent. Idem experiuntur gulones & qui alimenta, in nimia quantitate, ſimul & ſemel ingerunt, quia nimium abſumunt lympham ventriculi, & cruditates in ſtomacho cumulant. Potus quoque crudus, & cereviſia recens, non defecata, aut aceſcens, appetitum proſternunt, quia cruditates in ſtomacho augent, & ſpiritus vini, inprimis largior uſus, jejuno ſtomacho ſumtus, ſalia lymphæ ventriculi figit, & ſolutionem alimentorum vitiat, cruditatesque cumulat. Ipſa denique excernenda, ſi retinentur in corpore, appetitum depravare ſolent, quia impuritates humorum augent & lympham totius vitiant. Unde obſtrūctionibus menſium laborantes, & gravidæ, primis potiſſimum menſibus, de appetitu dejecto conqueruntur. Rarum tamen eſt exemplum, quod habet Galenus, de locis affectis lib. *6*. c. *5*. de inſigni inappetentia in viduo, uxoris mortem lugente, ex Veneris deſvetudine contracta, ſi quidem malum inde ortum duxit, & non potius a mœrore fuit excitatum. Ubi enim anima nimium occupatur in aliqua re, ibi eadem ſtimulum, in tunica ventriculi impreſſum, ſæpe non percipit, & ubi ſpiritus langvent, aut perperam & vitioſe exagitantur, vel nervi ſunt compreſſi, aut obſtructi, ibi motus & lancinatio ſalium & lymphæ in ventriculo, ad ſen-

ſorium

ſorium commune non deferuntur. Sæpe itaque in febribus continuis, & quibusdam intermittentibus, appetitus eſt proſtratus, propter ſpirituum motum turbatum, quanquam etiam plures cauſæ, & inprimis lymphæ defectus & ejus viſciditas, ibidem conjungantur. Non minus dolores appetitum dejiciunt, quatenus mentem divertunt, & ſpiritus disſipant, atque in diverſas partes trahunt. Hinc arthritici, calculoſi, item colica, & aliis doloribus gravioribus, laborantes, communiter cibos non appetunt, & ipſa pedis luxatio appetitum dejeciſſe, fuit obſervata. Idem efficiunt deliria, triſtitia, terror, & ſimiles animi affectus, unde a triſti nuncio, ex improviſo allato, anorexiam fuiſſe exortam, Practici annotarunt. Ob ſimilem cauſam melancholici communiter paucis utuntur cibis, quod melancholicus Colonienſis, apud Senn. lib. 3. prax. part. 1. §. 2. c. 2. pag. 77. confirmat, qui per ſeptem hebdomades ſine cibo vixit, ſolo hauſtu aquæ frigidæ contentus, quam vel de die ſemel; vel alternis diebus aſſumebat. Hinc etiam fœminæ, paſſionibus uteri laborantes, pertinaci ſæpe anorexia corripiuntur, quia hypochondriacæ ſunt, & ad melancholiam ſæpe inclinant. Interdum etiam nauſea appetitum deſtruit, quia ſpirituum motum avertit; unde Schenckius lib. 3. obſ. p. 563. notat, cæmentarium, a conſpectu capitis vitulini ſemicrudi, ab omni car-

nium esu, aliquot annorum spatio, abhorruisse. Ipsa denique opiata & narcotica spicula salina lymphæ stomachi ligant, & spirituum motum inhibendo, appetitum prosternunt, quod etiam fumus tabaci facit, quo modo pauperes & milites appetitum fallunt & obtundunt. Simili modo Indi, teste Monardo, famem & sitim solantur foliis nicotianæ & conchiliis cochlearum fluviatilium calcinatis, & tritis ac in pilulas vel trochiscos redactis, & in umbra siccatis. Tales enim trochiscos in ore detinent, iter per deserta loca facturi, ubi cibo ac potu destituuntur, & hoc modo famen & sitim, per aliquot dies, tolerant, sine jactura virium, partim, quia sensus & lancinatio in stomacho obtunditur, partim, quia humores ex parte figuntur, ut non tam facile dissipentur. vid. Sennert. l. 3. prax. part. 1. §. 2. c. 2. pag. 97.

§. V.

Ex hactenus commemoratis signis atque causis, facile anorexiam, a reliquis appetitus vitiis, licebit distingvere. Nam Dysorexia, quæ quidem gradu tantum ab Anorexia differt, appetitum diminutum denotat, in quo cibi tarde appetuntur, & quasi cum labore & necessitate ingeruntur. In appetitu vero aucto & immodico, vehemens edendi cupido hominem affligit, ubi, si alimenta non statim exhibentur, ægri cardialgia & animi deliquio corripiuntur, quod mors insequitur. Si vero statim pro-

pines

pines alimenta, ægri quidem reficiuntur, & appetitus brevi cessat, sed vires cito & valde imminuuntur, quod appetitus vitium Medici Bulimum appellare consveverunt. Ubi vero appetitus est perpetuus & eo vorandi desiderio laborant ægri, ut exsatiari nequeant, & repleto ventriculo ac mole gravato, assumta per os rejiciant, nullisque factis a fame induciis, rursus ad alimenda assumenda exstimulantur, ibi Fame Canina ægros laborare dicimus. Oritur malum hoc a continua ventriculi rosione, quam humor acidus, plus minus pituitosus, excitat in tunica ventriculi nervea, cui insidet, quique non tam facultate solvendi & eliquandi, quam potius vellicandi & irritandi est præditus. In bulimo tamen hæc vellicatio & rosio tunicæ ventriculi nerveæ solet esse interpolata, & in appetentia Canina, quandoque loco vomitus quibusdam diarrhæa solet accidere, natura superfluam cibi copiam ad alvum detrudente, quod Senn. in prax lib. 3. part. 1. §. 2. c. 3. p. 101. observavit. Facile quoque Anorexia a Pica & Malacia distingvitur, in qua, neglectis cibis naturalibus, ea appetuntur, a quibus alias homo communiter abhorret, ut carnes crudæ, calx, pix, fermentum, terra, cinis, arena, corium, testæ, pannus &c. quæ, data copia, avide ingurgitant. Pendet hoc malum etiam a vitio lymphæ ventriculi, variis inquinamentis pollutæ, pro

cujus

cujus varietate, homines quoque vario ducuntur appetitu, licet etiam mentis aliquis lapſus conjungi videatur, & ægri, communiter, ſint melancholici, vel hypochondrioci. Illud præterea experientia compertum comprobatumque eſt, Anorexiam nunquam eſſe bonum ſignum, inprimis, ſi citra manifeſtam cauſam oriatur, & plerumque graves morbos portendere atque prædicere. Si enim cibi vel nulli, vel nimis parca quantitate appetuntur, vel aſſumti minus recte ſolvuntur in ſtomacho, & in cruditates multiplices abeunt, certe nec vires inde reficiuntur, nec ſucci corporis, qui in tranſpiratione continua exhalant, vel alio modo perduntur, redintegrantur. Præterea, ſi in morborum declinatione affectus hic non tollitur, vel morbo jam ſublato, denuo ſupervenit, recidiva aut alius novus morbus infauſtus & periculoſus eſt metuendus. Inprimis poſt febres continuas & intermittentes ſi redit appetitus, bonum eſt ſignum; quam diu vero non redit, aut, qui rediit, denuo proſternitur, tamdiu cauſa morbi nondum penitus eſt ſublata, & recidiva imminet. Plus etiam periculi affert, quando vitio ſpirituum animalium, ſenſu, vel abolito in ſtomacho, vel depravato, aut alio modo læſo, appetitus profligatur. Notat enim emotionem mentis, non amplius motus in organis excitatos advertentis, & deliria indicat,

quæ

quæ in morbis acutis & febribus malignis periculosum sunt symtoma, quia tunc propemodum actum est de ægro, & mors est præ foribus. In continuarum vero & malignarum principio & statu, appetitus dejectus, sibi relictus, non æque est periculosus, modo redeat in declinatione. In morbis vero chronicis, sæpe gravem capitis læsionem, & spirituum motum valde turbatum, morbumque difficilem portendit. Inprimis magnum est periculum in morbis chronicis, si cum magno virium lapsu anorexia conjungitur, cum contra in plurimis morbis, si æger recte se habet, ad ea, quæ offeruntur, & sine fastidio comedit, bonum sit signum, de quo Hippoc. §. 2. aph. 33. consulatur. Hinc in ægro cachexia ex carie ossis femoris laborante, mortem prædixit Dn. Præses, judicio non fallente, ubi anorexia pertinaci corriperetur, etiamsi inediam per aliquot menses bene ferre videretur.

§. VI.

Quod ad curationem attinet, in eo operam ponere Medicus debet, ut colluvies humorum, siquæ in stomacho fluctuet, leni excitato vomitu mediante tartaro emet:, vel oxysacharo emet: Ludov:, aut aliis, per os rejiciatur, ab eademque ventriculus liberetur, si vires consentiant, nullumque contraindicans ejus usum disvadeat. Ubi vero magis intestina fecibus sunt obsessa, ibi illæ, ope pilularum aloeticarum, Francofurt:, vel tartarearum, vel de tribus, cum extracto panchymogogo Crollii, aut fibrarum

 hel-

hellebori nigri, aut resinæ scammonii & gialapæ uno vel altero grano acuatarum, aut pulverum purgantium, ex speciebus diajalapæ Minsicht:, diasenæ, cum rhabarbaro & similibus confectorum, possunt eliminari. Blandæ autem ac mites ejusmodi evacuationes esse debent, quia fortioribus purgantibus vires ventriculi, jam dum debiles, magis atteruntur, & labefiunt. Repetenda itaque potius mitiora sunt, si necessitas postulaverit, non vero simul & semel materia peccans evacuanda. Ubi quoque materia peccans viscosa ac pituitosa est, tenaciterque rugis ventriculi & intestinorum impacta hæret, ac difficulter separatur, ibi magno cum emolumento præmittuntur ea, quæ humores præparant, eosque fluxiles reddunt, & ad exitum disponunt. Præstantiora ex his sunt omnia salia acria, fixa, volatilia & salsa, cum amaris & absorbentibus mixta, quæ utramque paginam faciunt, & evacuationes, sive per os, sive per alvum instituendas, adjuvant. Talia sunt Elixir proprietatis, sine acido, cum spiritu salis ammoniaci mistum, sal digestivum cum lap. canc., coralliis & C. C. usto, radix ari præp. cum antimonio martiali cachectico, tartarus vitriolatus, crystalli tartari & cremor tartari, cum matre perlarum, conchis præparatis & similibus.

§. VII.

His peractis, ea in usum medicamenta vocare debemus, quæ reliquias humorum effœtorum & visco-

ſcoſorum extergunt & conſumunt, attritos & debilitatos ventriculi villos motrices firmant & corroborant, ac patefactis glandularum ventriculi meatibus, a ſordibus cruditatum variarum obſtructis, lymphæ & liquidi nervei affluxum promovent atque inſtaurant. Inter illa vero ordinem ducunt ſalia acria fixa v. g. abſinthii, carduibenedicti, fumariæ, centaurii minoris, &c. cum aromatibus quibusdam v. c. pulvere ſtomachico Quercet. & Birkman. &c. miſta, nec non ſalia volatilia, ſimplicia & oleoſa, uti ſunt: ſpiritus ſalis ammoniaci ſimplex & oleoſus, ſive ſal volatile oleoſum Sylvii, ſpiritus bezoardicus, liquor C.C. ſuccinatus, ſal volatile ſuccini & C. C. Huc quoque pertinent ſalia ſalſa, tam volatilia v. g. ſal ammoniacum, ejus flores ſimplices & martiales, tanquam fixi, item tartarus tartariſatus, tartarus vitriolatus, arcanum tartari, itemque acida, eaque temperata, uti ſunt, ſpiritus ſalis, nitri, ſulphuris, vitrioli dulces, ſpiritus maſtiches ſimplex & compoſitus, elixir vitrioli Minſicht:, elexir proprietatis cum vel ſine acido, ut & cremor tartari, ac hepaticum rubrum Dreſd,; itemque ſal gemmæ, & cum his, atque aromatibus quibusdam, compoſitum ſal ſacerdotale ac philoſophorum Schroederi. Hæc enim inſigni vi incidendi, dividendi, & diuretica gaudent, inſuperque alvum apertam tenent, ac non ſolum humores peccantes evacuant, ſed mirifice quoque ſangvinem expurgant, & meatus porosque glandularum ventriculi obſtructos aperiunt, ac humores fluxiles reddunt, adeoque appetitum fugatum revocant atque redintegrant.

§. VIII.

Deinde ad anorexiam tollendam ſemet commendant remedia aromatica & amara, v. g. vinum enulatum & abſinthites, eſſentia abſinthii compoſita, centaurii minoris, fumariae, carduibenedicti, gentianæ, carminativa, myrrhæ, ligni aloes, elixir citri ambratum, elixir menthæ, aqua vitæ Mathioli, tinctura proprietatis Minſicht., ſpecies

aromatic. rosat., cariophillat., diacinamomi, diazingib., diacumini, diatrion pipereon, diagalangæ, diacalaminthæ, aqua menthæ cum vino, melissæ, cinamomi, diaboraginata, cydoniata, pulegii, & hujus generis plura alia. Hæc enim, præterquam, quod facultate consumendi humores viscosos pollent, tonum etiam roburque ventriculi debilitatum solantur, et gastricam lympham acuunt, et amissum appetitum egregie reducunt, præsertim si in vino generoso, vel aliis idoneis vehiculis, aut forma electuariorum, v. g. electuar. diacori, conserva anthos, menthæ, salviæ, &c., propinantur. Laudantur quoque solæ radices conditæ, v. g. radix zingiberis, zeduariæ, galangæ, helenii, acori, conditæ, quæ mane jejuno stomacho sumi possunt. Alii commendant mastichen, ad drachmam unam, in ovo sorbili solum, vel cum cinamomo aut zingibere haustam. Quibusdam in frequenti usu est therebinthina cum mastiche electa & speciebus aromat: rosatis in forma pilularum aut boli. Meliores vero sunt pilulæ ex extracto absinthii, carduibenedicti & centaurii minoris, cum pulvere quodam stomachico aut absorbente, & gutta una vel altera olei cinamomi, aut macis, aut anisi, &c. paratæ. Multi delectantur vinis aromaticis, ex radicibus, zedoariæ, acori, zingiberis, helenii, cichorei, pimpinellæ, galangæ, cypri rotundi, herba menthæ, majoranæ, fl: roris marini, summittat: centaurii minoris, fumariæ, fol. laur., semine anisi, fœnicul:, cardamomo, cubebis, cinamom:, cariophilli: flaved: cortic. citr., aurantiorum, baccis juniperi, nuce moschata, macis, &c. confectis, ac in vino generoso infusis, de quibus inter prandendum aut coenandum haustus sumi potest. Conf. Sylvii prax. L. 1. c. 2.

§. IX.

Neque etiam negligenda sunt ea medicamenta, quæ sale marino gaudent, v. g. pulvis ex conchis marinis, testis ostreorum, matre perlarum, coralliis, & similibus, quæ cum

cum aliis,ſupra commemoratis,miſta, varios pulveres abſorbentes & ſtomachicos conſtituunt, inprimis ſi hujusmodi pulveres oleis quibusdam ſtomachicis, v.g. oleo ſtillatitio cinamomi, macis, menthæ, aniſi aut fœniculi, irroraveris. Hæc vero, vel tantum in potu thee, aut coffe, aut in vino, vel alio vehiculo convenienti poſſunt aſſumi. Alii mire laudant in langvore ventriculi eſſentiam ambræ cum ſalibus oleoſis volatilibus, ſpiritu ſalis ammoniaci aniſato aut cinamomiſato, in vino aſſumendam. Grata quoque eſt eſſentia ambræ ſicca Zwelferi, in vino malvatico hauſta. Quidam commendant balſamum Peruvianum, in ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo ſolutum, & in vino ſumtum. Aliis etiam in uſu ſunt trochiſci ſtomachici, vel pulveres ſtomachici, ante prandium vel cœnam ſumendi, per ſe, aut in idoneo quodam vehiculo. Inter hos quibusdam pulvis ſtomachicus nobilis in pretio eſſe ſolet, qui paratur ex cremore tartari, tartaro vitriolato, matre perlarum, teſtis oſtreorum, coralliis rubris, lap: cancrorum, antimonio diaphoretico, oleo cariophillorum, aniſi, cinamomi, menthæ, juniperi, piperis, & ſaccharo ad pondus omnium.

§. X.

Vbi vero appetitus dejectus ex vitio nervorum & ſpirituum animalium oritur, qualia exempla in antecedentibus allegavimus, & in ſenibus etiam obſervamus; ibi nervina & cephalica communiter dicta, locum habent, v. g. Cinnabarina, ſalia volatilia, ſuccinata, ex caſtareo parata, et interdum etiam ambrata, quæ cum ſtomachicis amaris abſorbentibus, & interdum aromaticis ſunt commiſcenda. Danda etiam ſunt medicamenta, quæ iis affectibus competunt, qui ſpirituum motum turbant, eumque vel inhibent, vel nimium augent, vel depravare ſolent, quæ, cum varia, pro ratione affectuum, ſint, ex peculiaribus locis ſunt deſumenda.

§. XI.

Atque hæc ſunt medicamenta in anorexia maxime uſitata, de quibus tamen notandum eſt, eadem promiſcue, & nullo habito cauſarum delectu, non eſſe adhibenda, præſertim, ſi æger aut medicamentum abhorreat, aut propter ſingularem ventriculi conſtitutionem, idem mox vomitu reddat. Proinde ſpecialiter ad cauſas reſpicere, & accurate illas expendere debemus, ſintne humores crudi & viſcoſi, tenaciterque ventriculi & inteſtinorum plicis impacti, an vero acres & bilioſi, lancinantes & irritantes canalis alimentorum partes nerveas, aut alias habeant qualitates noxias & peregrinas. Nam, in acrimonia humorum bilioſa, præ cæteris præſtant ſubacida & ſale marino pollentia, quæ quippe inſigniter acres & bilioſas ebullientes particulas obtundunt, earumque aciem & ſpicula hebetant, ac infringunt. Ubi vero humores lenti & pituitoſi peccant, ac tenaciter ventriculi & inteſtinorum tunicis inhærent, ibi magis ſalia acria, fixa ac volatilia, itemque etiam ſalſa conveniunt; hæc enim particulis ſuis acutis pungentibus & ſcindentibus ſecant, dividunt, & diſcerpunt viſcoſos illos humores, eosque ad evacuationem diſponunt, æque ac expurgant. Olea autem deſtillata & aromatica omnia, ſemet commendant, in langvore & debilitate ventriculi, in idoneis vehiculis ſumta, quatenus, propter agiles & aromaticas ſuas particulas, ſuccos vitales, maſſam ſangvineam, ac ſigillatim liquidum nerveum mirifice recreant, tantumque eorum motum blande exagitant. Hoc vero modo non ſolum ventriculo, ſed etiam toti corpori robur & agilitatem inſpirant, ac lympham ventriculi, quæ antea, propter admixtas alias peregrinas particulas, effœta & iners erat, perfundunt, & mixtionem naturalem reparant, ac appetitum, qui hactenus exulabat, revocant, atque in integrum reſtituunt.

§. XII.

§. XII.

Tametſi vero horum remediorum vis & efficacia ſibi conſtat, eaque rectiſſime in tali ventriculi vitio adhibentur, majorem tamen operandi facultatem adipiſcuntur, ſi illis externis quoque opem feramus, ac ſtimulum quaſi quendam roburque addamus. In quem finem laudamus emplaſtra, fotus & ungventa, v. g. Emplaſtrum ſtomachale Creton:, carminat: Sylv:, de maſtiche, de tacamahaca, de cruſta panis, de baccis lauri, irrorata cum oleis quibusdam deſtillatis, menth:, nucis moſchat:, macis & balſamo Peruviano, & calide ventriculi regioni applicata. Poſſunt etiam tam anteriori, quam poſteriori regioni ventriculi illini olea deſtillata, macis, nucis moſch:, menth:, aniſi, fœniculi, cumini, carv:, cinamom:, cariophill:, & alia, quibus etiam emplaſt: aliquod ſuperimponi poteſt. Cruſta quoque panis toſti, pulvere cinamom:, macis, nuc: moſch:, carriophillor:, cum vino malvatic:, aut aqua quadam ſpirituoſa vel aceto conſperſa, & tepide regioni ventriculi admota, mirifice langvorem ſtomachi ſolatur. Aut poſſunt confici fotus, ex galanga, calamo aromat:, florib: chamomill:, ſummit: hyſopi, fol: abſinth:, menth:, cinamomo optimo, mac:, nuc: moſch:, &c. qui in vino generoſo conquendi ſunt, & tepide ventriculo applicandi. Hic non nulli ſuperimponunt lapidem ſerpentinum calefactum, aut laterem calefactum, quod potiſſimum in frigidis & ſenibus locum habet, & optime facit officium. Conducit quoque charta bibula, aqua menthæ vel alia ſpirituoſa inuncta, & tepide impoſita. Ita quoque ſacculi ex herbis, radicibus & aromatibus parati, & aqua menthæ ſpirituoſa, vel aqua apoplectica, aut ſpiritu vini conſperſi, laudem merentur, quatenus non ſolum blando calore ſuo ventriculum fovent, ſed etiam fibras motrices ejus roborant, atque confortant.

§. XIII.

Quod denique ad victus vivendique rationem ſpectat, in

in eo studium ac operam suam ita laborantes ponere debent, ut vitent ea alimenta; quæ difficulter conficiuntur, v. g. omnia pingvia, fumo indurata, sale condita, quæ quippe & coctioni ventriculi non obsequuntur, & eundem etiam aggravant, & magis atque magis labefaciunt. Eligant vero potius alimenta, quæ facilioris sunt concoctionis, juscula carnium, ova sorbilia, & carnes animalium juniorum, & utantur moderate haustu vini generosi. Corpus ante sumptos cibos blande commoveatur, tum, ut transpiratio adjuvetur, tum, ut cruditates ventriculi, si quæ superstites a cibis fuerint, disjiciantur & removeantur. Motus enim qui ante cibum suscipitur, merito est præferendus, post cibum instituto, quatenus corpus blanda ejusmodi commotione agitatum, non solum alacrius evadit, sed humores quoque vitales majore agilitate iter suum per vasa peragunt. Hoc vero modo secretiones omnes in corpore promoventur, & lympha insuper a motu adjuta, promtius in alimenta agit, & intimius penetrat, feliciusque ingesta concoquit, præsertim, si cibus salubris in parva quantitate afferatur. Id enim bene observari debet, ne plus ciborum, quam ventriculi vires ferre possunt, sumatur, tantumque semper, quantum a ventriculo concoqui potest, capiatur. Fugiant insuper ægri affectus animi, inprimis curas graviores atque mœrorem, quæ ægram mentem mergunt & corpus mire afficiunt. Quam vero Schenckius lib. 3. obs. p. 564. anorexiæ curationem recenset, ubi fœmina diu a cibis abstinens, per comminationes fuit restituta, illa vix, nisi in hypochondriacis & melancholicis, locum inveniet. Ad hæc omnes excretiones recte procedant, inprimis vero alvus & vesica suum officium faciant, in quo si defecerint, vel clystere, vel aliis remediis, tam internis quam externis, illius denuo admoneantur, nihilque, quod ventriculum lædere, & appetitum instauratum profligare rursus aut evertere possit, committatur.

DEO SIT LAUS ET GLORIA.